

ДИДАКТИЧНИЙ ПРОСТІР ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНА ОСНОВА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Сотниченко В.М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри загальновійськових дисциплін
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут
м. Київ, Україна*

Шмиголь В.С.

*старший викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут
м. Київ, України*

Березюк В.С.

*викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут
м. Київ, Україна*

Кущик А.І.

*викладач кафедри загальновійськових дисциплін
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут
м. Київ, Україна*

Забезпечення належної якості освітнього процесу передбачає наявність ефективної базової моделі його організації. Тобто, будь-який процес може бути розпочатий лише тоді, коли матиме під собою конкретну організаційну основу. Такою основою у навчальному процесі є дидактичний простір.

Поняття «дидактичний простір» не є часто вживаною категорією, лише іноді можна зустріти споріднені терміни, які семантично визначають це поняття. Однак, рівень та повнота досліджень сучасної теорії систем, її результати мають тенденцію до завоювання життєвого простору у різноманітних сферах життєдіяльності людства. Однією з таких сфер є освіта [1, с. 293].

Розглядати питання, пов'язані з різними аспектами освітнього процесу поза межами загальної теорії систем, зокрема забезпечення

якості навчання, неможливо. Це алогічно і концептуально невірно. Підтвердженням цьому є загально прийняті визначення ознак системи, зокрема: *система представляє собою комплекс взаємопов'язаних елементів; система утворює єдність із середовищем оточення; вона є складовою системи більш високого порядку; її елементи, у свою чергу, виступають як системи більш низького порядку* [2, с. 157].

Аналізуючи кожен з наведених ознак, стосовно освіти як системи, можемо впевнено стверджувати, що маємо справу із повноцінною системою, яку, як в цілому так і з позицій її функціональності, можна розглядати, вивчати, досліджувати, вирішувати актуальні завдання. Але, при цьому слід чітко усвідомлювати, що ігнорування параметрів системи, які проявляються через її характерні ознаки, наведені вище, призведе до нереалістичних результатів. А застосування таких результатів, в свою чергу, призведе до ще більшої помилковості і нежиттєздатності, прийнятих на цій основі рішень і вироблених рекомендацій.

Визначений у конкретних межах простір, на якому будуть відбуватися процеси, спрямовані на забезпечення якості навчання, повинен мати, і практично має, свої чітко накреслені параметри. Питання полягає лише в прийнятті й розумінні цієї вихідної позиції. Нажаль, практика конференцій, семінарів, наукових дискусій, що проводяться останнім часом в Україні з питань трансформації вітчизняної системи освіти, здебільшого зводиться до імпорту зарубіжного досвіду [3, с. 57], а не до його вивчення через комплекс власних розумінь напрямів, шляхів і способів покращення якості освітнього процесу.

Виникає чимало заперечень щодо системного розгляду проблеми, хоча заперечення не завжди є свідченням обізнаності та наукової принциповості. Але, практично завжди, заважає усебічному розгляду проблеми. Так от, саме у контексті цих розміркувань і міститься цікавий і важливий аспект розгляду питання покращення якості освітнього процесу в системі вищої професійної освіти.

Визначати завдання покращення якості освітнього процесу і, як наслідок, отримання якісного продукту навчання треба в межах конкретного дидактичного простору [4, с. 263]. Сьогодні ж, як свідчить і теорія і практика, що знаходить відображення на сторінках педагогічної преси, цей процес зводиться до створення системи вимог. Вимоги – продукт практики, зведеної в досвід. Тобто, у наявності суто традиціоналістський підхід. Цей підхід характеризується суттєвим обмеженням в плані мобільності та оперативності у реагуванні на різного роду новації. Безумовно, цим пояснюється значний консерватизм сучасної вітчизняної системи вищої професійної освіти.

Дидактичний простір – поняття, що визначає умовну площину, в межах якої відбувається процес утворення навчального продукту.

Поняття «дидактичний простір» є актуальним всюди, де відбуваються процеси й процедури з метою отримання специфічного навчального продукту [5]. Вживаючи термін «специфічний» відносно навчального продукту, маємо на увазі його обумовленість чисто фаховими ознаками і властивостями. Наприклад, професійна модель юриста буде відрізнятися від професійної моделі еколога саме через свої специфічні ознаки, якими наділені всі її структурні складові: від знань, умінь і навичок до світогляду, способу організації мислення. Дидактичний простір розглядається як система, що представлена на різних рівнях її організації. Так можна визначити кілька **рівнів організації** дидактичного простору: *національний дидактичний простір; дидактичний простір рівня освіти (начальної, середньої, вищої); дидактичний простір вищої професійної освіти; дидактичний простір навчального закладу; дидактичний простір факультету; дидактичний простір кафедри.*

Отже, кожний вищий навчальний заклад має свою специфічну дидактику, обумовлену: фаховою спрямованістю; професійністю науково-педагогічних працівників і менеджерів; досвідом і традиціями; рівнем забезпечення навчальними ресурсами тощо [6, с. 87–88]. І тому, коли ми говоримо про дидактичний простір конкретного навчального закладу, факультету або кафедри, ми реально орієнтуємося і на специфіку, і на якість, і на певні особливості. Цим може пояснюватися престижність в отриманні освіти в тому чи іншому навчальному закладі.

Список використаних джерел:

1. Алексеева С. Індивідуалізація навчання у закладах загальної освіти як педагогічна проблема. Scientific Collection «InterConf», (42): with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Theory and Practice of Science: Key Aspects» (February 19–20, 2021). Rome, Italy: Dana, 2021. P. 290–296.
2. Димитров М.Ф., Матвієнко Л.П., Онкович Г.В. Освітні процеси в сучасній Україні та європейський вибір. Україна – суб'єкт європейського освітнього простору : Матеріали Міжнародної наук.-практ.конф., Київ, 24–25 травня 2005 р. Київ : Вид-во Європ. Ун-ту, 2005. С. 156–158.
3. Лемківський Б. Підвищення педагогічної майстерності викладачів вищих навчальних закладів. *Вища школа*. 2005. № 3. С. 55–58.
4. Топузов М.О. Проектування інформаційно-освітнього середовища навчальних закладів у сучасному суспільстві. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 1. С. 266–267.
5. Ягупов В. Оновлення дидактики професійно-технічної освіти за сучасних цивілізаційних змін. URL: <http://www.tmpe.gb7.ru/docs/1/Yagupov.pdf>
6. Hochschulreformqualitäten in den letzten zwei Jahrzehnten. by UVW UniversitätsVerlagWebler Bielefeld, 2014. 230 p.